

КОНСУЛЬТАЦІЯ ДЛЯ ПЕДАГОГІВ

«НОРМАТИВНА БАЗА ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В 2025/2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ: КЛЮЧОВІ ДОКУМЕНТИ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

«Сучасний педагог — це не лише вихователь, а й компетентний користувач нормативно-правової бази».

Сучасна нормативно-правова база дошкільної освіти — це не лише вимога держави, а й наш інструмент професійної впевненості. Вона допомагає:

- **орієнтуватися у змінах освітньої політики** та вчасно адаптувати роботу;
- **забезпечувати якість освітнього процесу**, спираючись на чіткі стандарти та методичні рекомендації;
- **захищати права дітей, педагогів і батьків**, спираючись на законодавчі норми;
- **організовувати щоденну діяльність ЗДО** без хаосу та ризиків.

Важливо пам'ятати:

- не варто сприймати нормативні документи як «формальність», вони створені для нашої підтримки;
- користуйтеся не лише законами, а й методичними листами та рекомендаціями — вони пояснюють, як застосовувати норми на практиці;
- систематичне ознайомлення з новими наказами МОН допоможе уникнути помилок і непорозумінь.

Наша професійність проявляється в умінні не лише знати документи, а й **перетворювати їх на живу практику** — зрозумілу дітям, зручну батькам і безпечну для всіх учасників освітнього процесу.

Розглянемо основну нормативку.

Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX від 06.06.2024

- Визначає правові, соціально-економічні та організаційні засади дошкільної освіти.
- Регулює відносини у процесі здобуття дошкільної освіти.
- Спрямований на всебічний розвиток, виховання й навчання дитини.
- Чітко прописані:
 - типи та структура закладів дошкільної освіти;
 - права та обов'язки учасників освітнього процесу;
 - автономія закладу.

Практичний акцент: педагог має право на академічну свободу, використання інноваційних програм, але зобов'язаний дотримуватися стандартів та забезпечувати права дітей.

Постанови Кабінету Міністрів України

- **Постанова від 07.07.2025 № 818**
«Деякі питання про типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти»

- Типи: ясла, дитячий садок, мобільний садок, сімейний, мінісадок, спецсадок, центр розвитку дитини, центр педагогічного партнерства.
- **Практика:** можливість створювати нові форми ЗДО для віддалених населених пунктів чи тимчасово переміщених громад.
- **Постанова від 07.07.2025 № 817**
«Про затвердження Положення про спеціальний дитячий садок»
 - Заклад для дітей з ООП (фізичні, психічні, сенсорні порушення, розлади поведінки).
 - Враховує вікові та індивідуальні особливості.
- **Постанова від 04.04.2025 № 381**
«Про утворення спеціальних груп у ЗДО»
 - З 01.08.2025 — функціонування спеціальних груп із створенням інклюзивного середовища.
 - **Практика:** педагоги мають співпрацювати з командою супроводу, використовувати адаптовані методики.
- **Постанова від 10.04.2019 № 530** (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.08.2025 р. №1036)
«Про організацію інклюзивного навчання у ЗДО»
 - Нормативна база для реалізації інклюзивних програм, залучення асистента вихователя.

Форми здобуття дошкільної освіти (накази МОН, 2025 р.)

1. **Мережева форма** (наказ № 746) — співпраця кількох закладів.
2. **Сімейна форма** (наказ № 786) — батьки організовують освіту вдома.
3. **Очна (денна) форма** (наказ № 747) — традиційна, з оновленими вимогами.
4. **Дистанційна форма** (наказ № 926) — безперервність освіти у кризових умовах.
5. **Педагогічний патронаж** (наказ № 895) — підтримка дитини, яка не може відвідувати ЗДО.

Практичний акцент: кожен педагог має знати алгоритм роботи з дітьми, що навчаються у різних формах (зокрема, консультування батьків при сімейній освіті).

Організаційно-управлінські накази МОН

- **Порядок зарахування, відрахування, переведення вихованців** (14.02.2025) — прозорість та єдині правила.
- **Типове положення про конкурс на посаду керівника ЗДО** (06.01.2025) — підвищення вимог до управлінців.

Інклюзивна освіта

- **Наказ № 1713 від 09.12.2024**
«Положення про команду психолого-педагогічного супроводу»
 - командна робота з дитиною з ООП (педагог, психолог, дефектолог, батьки).
- **Основні акценти Листа МОН № 1/17853-25 від 28.08.2025**
щодо організації дошкільної освіти у 2025/2026 навчальному році

1. Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану

- **Гнучкість та безпека:** Освітній процес адаптувати до безпекової ситуації в регіоні. Використовувати змішані форми (очну, дистанційну, сімейну, мережеву чи педагогічний патронаж). Пріоритет — збереження життя та здоров'я: забезпечити укриття, тренування з евакуації, домедичну допомогу та психологічну підтримку.
- **Скасування граничного навантаження:** Немає жорстких обмежень на кількість/тривалість занять (наказ МОН № 795 від 02.06.2025). Планувати на основі потреб дітей, уникаючи перевантаження. Збалансувати організовану, партнерську та самостійну діяльність; для старших — акцент на ігрову та вільну активність.
- **Інтеграція спеціалістів:** Залучати всіх штатних фахівців (психологів, логопедів, музкерівників, інструкторів з фізкультури) до щоденного процесу, інтегруючи заняття з англійської, музики тощо в розклад групи.

2. Психологічний супровід та здоров'я

- **Пріоритет психічному здоров'ю:** Створювати комфортне середовище з психологами (включаючи ІРЦ та центри професійного розвитку). Впроваджувати програми емоційного інтелекту, стресостійкості; проводити тренінги, тематичні тижні. Рекомендувати "кімнати психологічного розвантаження" та платформу Resilience.help.
- **Здоров'я та харчування:** Організувати медичні осередки (обов'язково) та ізолятори (за потреби). Харчування — за нормами КМУ № 305 (із змінами), з альтернативами на випадок відключень (генератори, запаси). Профілактика отруєнь, адаптація меню до воєнних умов.

3. Форми та типи організації освіти

- **Варіативність типів:** Можливі 8 типів (ясла, дитячий садок, спеціальний, мобільний, сімейний, міні-садок, центр партнерства, центр розвитку). Комбінувати в одному ЗДО; адаптувати до регіону (наприклад, мобільні для віддалених зон).
- **Форми здобуття:** Переважно очна, але можливі дистанційна (для безпеки), сімейна (домашня), мережева (з партнерами) чи патронаж (індивідуальний супровід). Групи формувати за запитами батьків, з урахуванням ООП (особливі освітні потреби).
- **Наповнюваність груп:** Від 5 дітей (3 для немовлят); до 24 в старших групах (з доплатами за перевищення). Спеціальні групи — не менше 50% від загальної кількості.

4. Взаємодія з батьками та доступність

- **Партнерство:** Взаємодія через консультації, тренінги, опитування. Батьки можуть бути присутніми на заняттях (за погодженням), формувати індивідуальну траєкторію дитини. Підтримувати територіальну доступність: наближення послуг, транспорт для педагогів.

- **Додаткові послуги:** Платні (заняття за парціальними програмами, чергові групи, цілодобове перебування) — за постановою КМУ № 796 (із змінами). Не перевантажувати дітей.

Це ключова методична вказівка з листа МОН, щоб уникати негативного впливу на здоров'я та розвиток дітей. Додаткові послуги повинні:

- Враховувати вікові особливості (для молодших — більше гри, менше структурованих занять).
- Не перевищувати рекомендоване навантаження (скасовано жорсткі норми, але планувати з огляду на інтереси дитини).
- Бути добровільними, з балансом організованих занять, партнерської взаємодії та самостійної активності.
- Моніторитися психологами ЗДО для запобігання стресу.

Якщо послуги призводять до перевантаження (втома, зниження інтересу), їх потрібно коригувати або скасовувати.

5. Професійний розвиток та управління

- **Методична робота:** Вихователь-методист координує підтримку, інформування про норми, оцінку якості. Уникати зайвої документації (наказ МОН № 648 від 27.05.2014).
- **Атестація та оплата:** За Положенням (наказ МОН № 805, із змінами). Зберігаються категорії/звання при переводі; доплати за іноземні мови (5%), перевищення норм. Підготовка до англійської з 2026: методичний порадишник та вебінари.
- **Штат та документи:** Оновити статути (до 5 років), штатні розписи за новими нормами (наказ № 844 від 12.06.2025). Директори 1-2 групових ЗДО не відпрацьовують 3 години вихователем.

6. Мова та стандарти

- **Державна мова:** Освітній процес — українською; для меншин — окремі групи поряд з державною. Вивчення англійської — з 2026, але готуватися вже (рекомендації МОН).
- **Стандарти:** Ґрунтуватися на Базовому компоненті; комбінувати програми, уникати нерелевантних заходів.

Сьогодні ми з вами розглянули актуальні нормативні документи, що регулюють діяльність закладів дошкільної освіти у 2025/2026 н.р. Важливо пам'ятати, що знання й застосування нормативної бази є запорукою не лише якісної організації освітнього процесу, а й правового захисту педагогів та закладу в цілому.

Звертаю вашу увагу на кілька акцентів:

- **Оновлений Закон України «Про дошкільну освіту»** — це основа, яка визначає наші права, обов'язки, а також нові підходи до якості освіти.
- **Базовий компонент дошкільної освіти (2021 р., з урахуванням сучасних рекомендацій)** — орієнтир для планування та реалізації освітнього процесу.

- **Програми та методичні матеріали** – ви маєте право обирати ті, що відповідають віковим та індивідуальним особливостям дітей, але обов’язково узгоджувати їх із річним планом ЗДО. Продовжено термін дії грифу комплексної Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» до 01.07.2028 року
- **Документація вихователя** – повинна вестися лаконічно, чітко, без зайвого перевантаження, але з урахуванням вимог.

Пам’ятайте: нормативка – не формальність, а наш дороговказ. Вона дає нам впевненість у правильності власних дій, допомагає уникнути помилок і створює умови для розвитку дітей у безпечному, комфортному та сучасному освітньому середовищі.